

ULOGA TURIZMA I SPORTA U GRADU JASTREBARSKOM

Mesic, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:759992>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Sara Mesic

**ULOGA TURIZMA I SPORTA U GRADU
JASTREBARSKOM**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2024.

Sara Mesic

**ULOGA TURIZMA I SPORTA U GRADU
JASTREBARSKOM**

**THE SIGNIFICANCE OF SPORTS AND TOURISM IN
THE TOWN JASTREBARSKO**

ZAVRŠNI RAD

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Kolegij: Turizam i sport

Mentor: dr.sc. Mateja Petračić, prof. struč. stud.

Broj indeksa autora: 0618618088

Karlovac, srpanj 2024.

ZAHVALA

Ovim putem želim izraziti iskrenu zahvalnost za prihvaćeno mentorstvo dr.sc. Mateje Petračić, prof. struč. stud. Zahvaljujem Vam na vođenju, povjerenju, strpljenju i pomoći tijekom izrade ovog rada. Zahvaljujem se svim profesorima na pruženom znanju tijekom studiranja.

Posebno želim zahvaliti svojoj obitelji na neprekidnoj podršci kroz moj obrazovni put.

SAŽETAK

U fokusu završnog rada dubinski se analizira složena povezanost između sportskog turizma i bogate sportske ponude u gradu Jastrebarskom. Prostornim okvirom teorijski se razmatraju ključni koncepti samog sporta, sportskog turizma i njegova ključna uloga u poticanju turizma u specifičnim destinacijama poput Jastrebarskog. Proučavanjem povijesti grada i razvoja sportskih aktivnosti, te uloge turističke zajednice i sportskih organizacija, analizira se kako sport i turizam doprinose cjelokupnom razvoju grada. Posebna pozornost posvećena je ulozi turističke zajednice grada Jastrebarskog u promociji sportskih događaja, dostupnosti informacija i poticanju aktivnosti koje privlače turiste. Nadalje, detaljno se istražuje financiranje sportskih zajednica grada i pravilnici koji reguliraju te aspekte. Rad također obuhvaća analizu sportskih i turističkih događaja u Jastrebarskom, posjećenost i utjecaj na lokalnu zajednicu. Na kraju, istražuje se potencijal razvoja sportsko-rekreacijskog turizma u gradu s ciljem unapređenja infrastrukture i promicanja aktivnosti koje će privući veći broj posjetitelja i poboljšati gospodarske i turističke rezultate grada.

Ključne riječi: grad Jastrebarsko, infrastruktura, sportska ponuda, sportski turizam

SUMMARY

The focus of the final thesis is a comprehensive analysis of the intricate connection between sports tourism and the rich sports offer in the city of Jastrebarsko. Theoretical considerations explore key concepts of sports itself, sports tourism, and its pivotal role in promoting tourism in specific destinations like Jastrebarsko. By examining the city's history and the development of sports activities, as well as the role of the tourist community and sports organizations, the study analyzes how sports and tourism contribute to the overall development of the city. Special attention is devoted to the role of the tourist community of the city of Jastrebarsko in promoting sports events, accessibility of information, and encouraging activities that attract tourists. Furthermore, detailed research is conducted on the funding of sports communities in the city and the regulations governing these aspects. The paper also includes an analysis of sports and tourism events in Jastrebarsko, their attendance, and their impact on the local community. Finally, the potential for the development of sports-recreational tourism in the city is explored with the aim of improving infrastructure and promoting activities that will attract a larger number of visitors and enhance the economic and tourism results of the city.

Keywords: infrastructure, sports offerings, sports tourism, the city of Jastrebarsko

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Struktura rada.....	2
2. SPORTSKI TURIZAM	3
2.1. Pojmovno određenje turizma	4
2.2. Pojmovno određenje sporta	4
2.3. Povezanost sporta i turizma	5
2.4. Sport kao javno dobro	6
2.5. Ekonomski učinci sporta	7
2.6. Turizam, sport i sportska rekreacija	8
2.7. Faktori razvitka turizma i sporta	9
3. GRAD JASTREBARSKO	11
3.1. Povijest grada.....	11
3.2. Povijest sporta.....	15
3.3. Turistička zajednica.....	16
3.4. Sportske zajednice.....	18
4. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA JASTREBARSKOG	22
4.1. Dostupnost informacija i uključenost turističke zajednice u sport Jastrebarskog	22
4.2. Doprinosi i uloga sporta i turizma u Jastrebarskom	23
5. SPORTSKE ZAJEDNICE GRADA JASTREBARSKOG	24
5.1. Financiranje sportskih zajednica	24
5.2. Pravilnik o financiranju javnih potreba za trening i natjecanje grada	24
6. SPORTSKI I TURISTIČKI DOGAĐAJI U JASTREBARSKOM	Error! Bookmark not defined.
6.1. Sportski događaji.....	27
6.2. Turistički događaji	32
6.3. Posjećenost događaja.....	35

6.4. Infrastruktura smještajnih i sportskih kapaciteta.....	36
7. RAZVOJ SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA U GRADU JASTREBARSKOM ...	38
8. ZAKLJUČAK	39
POPIS LITERATURE.....	41
POPIS ILUSTRACIJA	43
POPIS TABLICA I GRAFIKONA	44

1. UVOD

1.1 Predmet i cilj rada

Predmet rada je istražiti ulogu i utjecaj turizma i sporta na grad Jastrebarsko. Bit će definirani ključni pojmovi poput turizma i sporta te analizirana njihova međusobna povezanost. U fokusu će biti prikaz povijesti grada Jastrebarskog, uloga turističke zajednice i sportskih organizacija, kao i važnost sportskih i turističkih događaja, njihova posjećenost te razvijena infrastruktura za smještaj i sportske aktivnosti. Cilj ovog istraživačkog rada je pružiti sveobuhvatan prikaz povijesti, aktualnog stanja i potencijalne budućnosti sportske scene u Jastrebarskom. Poseban naglasak bit će stavljen na međusobnu povezanost različitih aspekata koji utječu na razvoj sporta u ovom gradu. Kroz tematsku analizu, istraživanje će istražiti kako sport doprinosi razvoju turizma te kako je integriran u društvenu i gospodarsku strukturu Jastrebarskog. Na kraju, zaključak će sumirati glavne nalaze istraživanja i ponuditi uvide u važnost sporta za lokalnu zajednicu, nudeći smjernice za daljnji razvoj i unaprjeđenje sportskih aktivnosti u gradu.

1.2 Izvori podataka i metode prikupljanja

Za potrebe ovog rada korišteni su raznovrsni izvori kako bi se osigurala cjelovitost i kvaliteta analize. Stručna literatura, relevantni članci, službene internetske stranice te osobni intervjui s predstavnicima turističke zajednice i sportskih udruga grada Jastrebarskog pružili su osnovu za prikupljanje relevantnih informacija. Metodologija istraživanja obuhvatila je deskriptivnu analizu i kompilaciju podataka kako bi se stekao uvid u kompleksnost teme. Analiza je obavljena s ciljem stvaranja dubljeg razumijevanja veza između sporta, turizma i lokalne zajednice te pružanja kvalitetnih zaključaka koji će pridonijeti unapređenju sporta u gradu Jastrebarskom.

1.3 Struktura rada

Struktura rada se prikazuje tako da pruži sveobuhvatan uvid u temu istraživanja. Rad je razdijeljen u osam glavnih dijelova, svaki s ciljem istraživanja povezanosti sporta, turizma i razvoja lokalne zajednice u gradu Jastrebarskom. U uvodnom dijelu koji definira predmet i cilj rada, te navodi izvore podataka i metode prikupljanja, slijede dijelovi posvećeni analizi sporta, turizma i njihovoj međusobnoj povezanosti. Prvi dio istražuje sport, dok se drugi fokusira na turizam i njihovu međuovisnost. Treći dio istražuje povijest grada Jastrebarskog, s posebnim osvrtom na razvoj sporta kroz povijest. Turistička zajednica i sportske zajednice grada Jastrebarskog detaljno su analizirane u četvrtom dijelu radi boljeg razumijevanja njihove uloge i doprinosa lokalnoj zajednici. Nadalje se istražuje financiranje sportskih zajednica, pravilnik i smjernice za dodjelu financijskih sredstava te posebnu pozornost posvećuje se sportskim i turističkim događajima u Jastrebarskom. Analizira se i infrastruktura smještajnih i sportskih kapaciteta. Zaključni dio rada sumira glavne nalaze istraživanja i ističe ključne zaključke o povezanosti sporta, turizma i razvoja lokalne zajednice u gradu Jastrebarskom. Na kraju rada, nalaze se popis literature, ilustracije, tablice i grafikona.

2. SPORTSKI TURIZAM

Definicije sportskog turizma variraju ovisno o izričaju pojedinih autora. Različiti autori nude različite perspektive i naglašavaju različite aspekte ovog fenomena. Neki autori fokusiraju se na nekomercijalne motive i osobne interese koji potiču ljude na putovanja radi sudjelovanja ili promatranja sportskih događaja. Drugi proširuju definiciju uključivanjem poslovnih aspekata i različitih oblika sudjelovanja, od rekreativnog do profesionalnog. Raznolikost pristupa naglašava multidimenzionalnu prirodu sportskog turizma i važnost mobilnosti kao ključnog elementa ovog fenomena.

Hall M. prepoznaje sportski turizam kao specifičan segment turizma gdje su putovanja motivirana sportom i nekomercijalnim razlozima za sudjelovanje ili promatranje sportskih događaja izvan prebivališta. Standeven D. i De Knop P. sportski turizam opisuju kao uključivanje u sport, bilo povremeno ili organizirano, aktivno ili pasivno, u nekomercijalne ili poslovne svrhe, koje zahtijeva putovanje izvan mjesta boravka i rada.

Gibson H.J. definira sportski turizam kao putovanja izvan uobičajenog mjesta boravka kako bi se aktivno sudjelovalo u sportu, proslavila sportska uspomena ili prisustvovalo sportskim događajima kao gledatelj. Naglašava se potreba za sudjelovanjem ili kretanjem u sportskim aktivnostima. Pigeassou C. sportski turizam opisuje kao kombinaciju tjelesnih aktivnosti i kulturnih događaja. Putovanje, odredište i aktivnost su ključni za sportsko iskustvo.

Ovi različiti pristupi ističu višestruke aspekte sportskog turizma, obuhvaćajući širok spektar aktivnosti i motiva. Od gledateljstva, gdje ljubitelji sporta putuju kako bi prisustvovali sportskim događajima, do aktivnog sudjelovanja u sportskim aktivnostima poput maratona i skijanja. Prepoznaje se važnost nekomercijalnih motiva, kao što su amaterski sportski susreti, te kulturnih motiva, gdje sport služi kao sredstvo za upoznavanje različitih kultura. Sve ove aktivnosti naglašavaju putovanje kao ključni element sportskog turizma, pružajući priliku za istraživanje novih destinacija i stvaranje nezaboravnih iskustava.

2.1 Pojmovno određenje turizma

AIEST definira turizam kao skup odnosa i pojava koji proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, pod uvjetom da taj boravak ne znači stalno prebivalište i da s njim nije povezana nikakva gospodarska djelatnost posjetitelja. To implicira da turizam obuhvaća privremeni boravak izvan stalnog mjesta prebivališta te isključuje gospodarske aktivnosti kao motiv boravka. Turizam je varijabilna i raznolika djelatnost s obuhvatom različitih djelatnosti, sektora i grana gospodarstva. Njegovi utjecaji mogu se promatrati na globalnoj, makroekonomskoj i mikroekonomskoj razini. Ova raznolikost i širina turizma čine ga složenim fenomenom s brojnim društveno-ekonomskim rezultatima.

E. Cohen - Dobrovoljni privremeni putnik, turist, putuje u očekivanju zadovoljstva koje mu mogu pružiti novosti i promjene doživljene na relativno dugom i neučestalom kružnom putovanju.¹ Državni zavod za statistiku - Turist je svaka osoba koja, radi odmora, rekreacije, zdravlja, studija, sporta, religije, obitelji, poslova, javnih misija i skupova, u mjestu izvan mjesta svog prebivališta provede najmanje jedno noćenje u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju. Turist je svaka osoba koja u destinaciji boravi najmanje 24 sata u ugostiteljskom ili drugom smještajnom objektu za smještaj gostiju radi odmora, rekreacije, zdravlja, studija te ostvaruje noćenje i time ulazi u turističku statistiku.

2.2 Pojmovno određenje sporta

SPORT kao fizičko jačanje igrom i radom istovremeno, predstavlja dominantnu aktivnost u slobodno vrijeme. On se odvija kroz natjecanja, koja su obuhvaćena pravilima i specifičnim institucijama. Sport pruža mogućnost transformacije u profesionalnu aktivnost, što ga čini značajnim segmentom društvenog života. Sportske aktivnosti pružaju ljudima mogućnost da se fizički angažiraju i jačaju, dok istovremeno uživaju u različitim oblicima natjecanja. Pravila i specifične institucije, poput sportskih saveza ili klubova, pružaju strukturu i organizaciju sportskih događanja, čime se omogućuje pravedno i transparentno natjecanje.

¹ Cohen, E.: **Who is a tourist?:** A Conceptual Clarification, The sociological review, Vol. 2., 1974., br. 4, str. 533.

Transformacija sportskih aktivnosti u profesionalnu karijeru predstavlja ključni aspekt sportske kulture. Mnogi pojedinci, počevši od amatera, kroz predan rad i talent, mogu postati profesionalci u svom sportu. Ova mogućnost profesionalizacije dodatno potiče angažman u sportskim aktivnostima i promovira važnost sporta u društvu.

U turističkom kontekstu, sportski turizam se definira kao oblik turizma u kojem je sport primarni motiv putovanja i boravka turista u određenom turističkom odredištu, kako ističe Bartoluci. Razlikujemo ga po različitim oblicima, kao što su natjecateljski sportski turizam, zimski sportsko-rekreacijski turizam te ljetni sportsko-rekreacijski turizam. Definiranje pojma sportskog turizma suočava nas s pravilom koje kaže da postoji koliko autora toliko i definicija.² Općenito, možemo prepoznati tri pristupa u definiranju sportskog turizma: stajalište aktivnosti, organizacije sportskog turizma ili, pak, motivacije.

Prema smjernicama Svjetske turističke organizacije, sportski turizam obuhvaća aktivnosti sportaša, osoba koje se rekreativno bave sportom, gledatelja i putnika. Ti ljudi putuju izvan svojih uobičajenih mjesta boravka tijekom razdoblja ne dužeg od godinu dana, s ciljem sudjelovanja u sportskim događajima ili zbog odmora motiviranog sportskim i poslovnim razlozima.

2.3 Povezanost sporta i turizma

Povezanost sporta i turizma datira iz daleke prošlosti, posebno se ističući u vremenima antičke Grčke, primjerice tijekom Olimpijskih igara. Prije 20. stoljeća, razvoj sporta djelomično se može pripisati putovanjima i turizmu. Suvremeni turizam u kontekstu sporta obilježen je nizom trendova, uključujući širenje demografskog profila sudionika u sportu, rastuće interesovanje za fizičko blagostanje i fizičku spremnost od sedamdesetih godina prošlog stoljeća, te sve veću potražnju za aktivnim sudjelovanjem u sportskim aktivnostima tijekom odmora od osamdesetih godina. Osim toga, povećan je interes za doprinos sporta i

² Bartoluci, M., Škorić, S.: **Menadžment sportskog i nautičkog turizma**, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 108.

sportskih manifestacija u obnovi urbanih područja, što dodatno potiče razvoj sportskog turizma.³

Glavni čimbenici koji doprinose pojavi sportskih aktivnosti u suvremenom turizmu uključuju rastuće potrebe za sportsko-rekreacijskim aktivnostima, povećanje slobodnog vremena, rast dohotka stanovništva, kao i promjene u trendovima u razvijenim zemljama.

Bliskost i srodnost turizma i sporta ogleda se u njihovoj raznolikosti. Sport i sportska rekreacija, kao i turizam, vrši niz funkcija u suvremenom društvu. Međuzavisnost se zasniva na čimbenicima koji dovode do razvitka turizma i sporta, funkcijama koje generiraju turizam i sport te ekonomskim učincima.⁴

2.4 Sport kao javno dobro

Sport se smatra javnim dobrom jer je dostupan svima pod otprilike jednakim uvjetima, te se ne umanjuje njegova vrijednost ako ga koristi više pojedinaca, niti je moguće isključiti pojedinca iz njegove uporabe.

Na nacionalnoj razini, ideja sporta kao javnog dobra obuhvaća potporu i promoviranje sporta, posebno sporta među djecom, mladima, studentima i osobama s invaliditetom. To uključuje potenciranje organiziranja i konstrukcije sportskih objekata, podrška vrhunskim sportašima, djelovanje nacionalnih sportskih saveza, Hrvatskog olimpijskog odbora, Hrvatskog paraolimpijskog odbora i Hrvatskog sportskog saveza gluhih, kao i znanstvene i razvojne programe u sportu.⁵ Također, tu spada i rad i djelovanje informacijskog sustava u sportu, Agencija za podršku sporta, dodjela prestižne državne nagrade "Franjo Bučar" za sport i priznanja za izvanredna sportska postignuća, uz sudjelovanje u globalnoj sportskoj suradnji i međunarodnim obvezama Republike Hrvatske.

³ Bartoluci M., Škorić, S.: **Menadžment sportskog i nautičkog turizma**, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 17.

⁴ Bartoluci, M., Čavlek, N.: **Turizam i sport – razvojni aspekti**, Školska knjiga, Zagreb, 2007., str. 109.

⁵ Bartoluci M., Škorić S., **Menadžment sportskog i nautičkog turizma**, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 22.

Na lokalnoj razini, ovo podrazumijeva poticanje i promicanje sportskih aktivnosti te organizaciju sportskih programa za različite skupine stanovništva, uključujući djecu, mlade, rekreativce i osobe s invaliditetom. Aktivnosti uključuju i planiranje, izgradnju, održavanje i korištenje sportskih objekata, kao i podršku sportskim priredbama i natjecanjima. Također, lokalna razina obuhvaća podršku sportskim udrugama i savezima te financiranje znanstvenih istraživanja u svrhu unapređenja sportskih aktivnosti. Značajno je i zapošljavanje stručnjaka za sportske aktivnosti radi ostvarivanja ciljeva u sportu na lokalnoj razini.

2.5 Ekonomski učinci sporta

Ekonomskim učincima se ukazuje na značaj sporta i sportske rekreacije na neko područje. Ekonomske učinke sporta dijelimo na makroekonomske i mikroekonomske. U industriji sportskih proizvoda, trgovini sportske robe, graditeljstvu sportskih objekata i turizmu, makroekonomski su učinci koji oblikuju razvoj sportskog sektora. Ti se faktori manifestiraju kroz povećanje proizvodnosti rada, smanjenje troškova bolovanja te organizaciju velikih sportskih priredbi. Ovi aspekti imaju značajan utjecaj na ekonomiju te doprinose rastu i stabilnosti sportskog sektora. Na mikro razini, mikroekonomski učinci sportske industrije obuhvaćaju ekonomske utjecaje koje sport ima na same sportske organizacije koje se bave određenim sportskim djelatnostima. Ove organizacije, iako često neprofitne, posluju s pravnom i ekonomskom autonomijom te ostvaruju prihode i troškove u skladu s njihovim poslovanjem. Njihovo poslovanje temelji se na principima prihoda, pri čemu eventualni profit ulažu u vlastiti razvoj. Stoga se može zaključiti da ostvaruju određene ekonomske efekte koji pridonose pokriću troškova poslovanja, operativnih rashoda te poreznih obveza.⁶

Gledajući s ekonomske strane, sport i sportska rekreacija imaju pozitivan utjecaj na gospodarstvo. Povećava se potražnja za sportskom opremom zbog rasta broja sportaša i novih sportova, potiče se izgradnja sportskih objekata radi zadovoljenja rastućih potreba, što dovodi i do povećanja potrebe za radnom snagom. No, sport ne donosi samo ekonomske koristi. On također potiče društvene interakcije poput stvaranja prijateljstava na sportskim događajima te promovira vrijednosti poput discipline i fair-playa.

⁶ Bartoluci, M., Škorić, S.,: **Menadžment sportskog i nautičkog turizma**, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 33.

2.6 Turizam, sport i sportska rekreacija

Usljed suvremenog načina života i rastuće popularnosti aktivnog odmora, turizam i rekreacija sve su dublje povezani. Pred izazovima brzog tempa suvremenog života, sve veći broj ljudi pronalazi utočište u turizmu i raznovrsnim oblicima rekreacije. Dakle, suvremeni turizam nudi širok spektar opcija za osvježenje i opuštanje, što je posebno važno s obzirom na tendenciju minimalne tjelesne aktivnosti i intenzivnu mentalnu angažiranost u tehnološki razvijenim društvima.

Relac M. i Bartoluci M. ističu da rekreacija predstavlja cjelokupnu čovjekovu aktivnost izvan profesionalnih obveza, izabranu po želji, koja pridonosi razvoju stvaralaštva, očuvanju tjelesnog i duševnog zdravlja, održavanju vitalnosti, odmoru, osvježenju i rasonodi.⁷

Prema Andrijaševiću rekreacija se definira kao skup sadržaja i aktivnosti kojima se čovjek bavi u slobodnom vremenu radi zadovoljenja različitih osobnih interesa i potreba, što uključuje sportske aktivnosti, hobije, kulturne događaje i društvene aktivnosti.⁸

U Specijaliziranom enciklopedijskom Rječniku Turizma rekreacija je definirana kao ljudska djelatnost koja može obuhvatiti različite vrste ljudske aktivnosti: tjelesno vježbanje, aktivnosti u kulturi i umjetnosti, društveno-zabavne aktivnosti, sakupljačke aktivnosti, zanatske i tehničke aktivnosti, kao i aktivnosti u prirodi, koje su usmjerene na zadovoljenje potreba i interesa pojedinca u slobodno vrijeme.⁹

⁷ Bartoluci M., Relac M., **Turizam i sportska rekreacija**, Informator, Zagreb, 1987., str. 18.

⁸ Andrijašević M., **Kineziološka rekreacija**, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2010. str. 102.

⁹ Vukonić B., Čavlek N., **Riječnik turizma**, Masmedia, Zagreb 2001., str. 76

2.7 Faktori razvitka turizma i sporta

Proširenje postojeće turističke ponude i izvan glavne turističke sezone jedan je od ciljeva razvoja hrvatskog turizma. Za ostvarenje navedenog cilja, ključno je razviti nove oblike turističke ponude i turističkih proizvoda unutar sportskog turizma. Kao specifičan oblik turizma, sportski turizam pruža određene koristi destinacijama koje ga uključuju u svoje razvojne i strateške planove te se može implementirati kao smjer turističkog razvoja u svim regijama Hrvatske. Za početak, Republika Hrvatska treba prepoznati ovaj aspekt i inovirati sportsku i turističku ponudu prema suvremenim zahtjevima turističke potražnje. Nužno je unaprijediti suradnju između javnog i privatnog sektora te stvoriti zakonodavni okvir koji će potaknuti privatni sektor na investiranje u ovu vrstu turističke ponude.¹⁰

Sportski turizam je postao popularan oblik odmora, što ukazuje na rastuće zanimanje za brojne sportske aktivnosti. Ovo široko zanimanje sugerira da će potražnja za sportskim turizmom ostati stabilna, ako ne i rasti, u budućnosti. Razvoj sportskog turizma oblikovan je različitim čimbenicima koji utječu na turističko i sportsko tržište. Ti čimbenici uključuju faktore potražnje, posredničke faktore i faktore ponude. Njihova međusobna povezanost i utjecaj igraju ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti turizma i sporta.

¹⁰ Knezović D., Petrović M. i Todorović M.: **Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva, Obrazovanje za poduzetništvo**, 7 br. 1, Zagreb, 2017. str. 81.

Tablica 1. Faktori razvoja turizma i sporta

<u><i>Faktori razvoja turizma</i></u>	<u><i>Faktori razvoja sporta i rekreacije</i></u>
<p>I. Faktori turističke potražnje</p> <ul style="list-style-type: none"> - objektivni (stanovništvo, urbanizacija, dohodak stanovništva i slobodno vrijeme) - subjektivni (moda, oponašanje, navike, prestiž, vjera i ljubav) 	<p>I. Faktori potražnje sportsko-rekreacijskih usluga</p> <ul style="list-style-type: none"> - urbanizacija i industrijalizacija - dohodak stanovništva - slobodno vrijeme - subjektivni čimbenici (moda, oponašanje, navike i prestiž)
<p>II. Posrednički faktori</p> <ul style="list-style-type: none"> - turoperatori - turističke agencije - turistička društva i biro i 	<p>II. Posrednički faktori</p> <ul style="list-style-type: none"> - turističko-sportske agencije - sportske organizacije
<p>III. Faktori turističke ponude</p> <ul style="list-style-type: none"> - faktori atraktivnosti turističke ponude (prirodni i društveni) - komunikacijski faktori (prijevozna sredstva i PTT veze) - receptivni faktori (smještajni kapaciteti, ugostiteljski kapaciteti i ostali kapaciteti) 	<p>III. Faktori sportsko-rekreacijske ponude</p> <ul style="list-style-type: none"> - prirodni resursi - sportsko-rekreacijski objekti isadržaji - sportsko-rekreacijski programi

Izvor: Bartoluci, M.: **Ekonomika i menadžment sporta - 2.** dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, Informator, str. 66.

U priloženoj tablici ilustriran je pregled ključnih aspekata koji imaju značajan utjecaj na prosperitet turizma i sporta. Ovi značajni faktori klasificirani su u tri različite kategorije: faktori koji oblikuju turističku potražnju, posrednički faktori te faktori koji definiraju turističku ponudu. Svaka od ovih kategorija detaljno je analizirana s ciljem pružanja sveobuhvatnog uvida u njihov doprinos razvoju turizma i sporta.

3. GRAD JASTREBARSKO

Jaska je jedini grad na svijetu čiji je nadimak poznatiji od samog naziva – Jastrebarsko. Povijest Jastrebarskog seže duboko u prošlost, s tragovima naselja koji sežu još u prapovijesna vremena. Tijekom srednjeg vijeka, Jastrebarsko je bilo važno trgovačko i obrtničko središte, a njegova bogata povijest vidljiva je kroz brojne povijesne znamenitosti, poput starih gradskih zidina, crkava i dvoraca.

Danas, Jastrebarsko je živahno središte aktivnosti, gdje se tradicionalni običaji stapaju s modernim načinom života. Grad nudi raznolike mogućnosti za rekreaciju i zabavu, uključujući šetnje prirodom, biciklizam, gastronomske užitke te brojne kulturne manifestacije tijekom cijele godine.

3.1. Povijest grada

Jastrebarsko, smješten između Zagreba i Karlovca, odiše jedinstvenim šarmom koji spaja urbano i ruralno, mir i gradska užurbanost, stvarajući idilično okruženje ispunjeno posebnom dušom i gostoljubivom atmosferom. Naselja poput Klinča Sela, Pisarovine, Krašića i Žumberka obuhvaćaju oko 32.000 stanovnika. Na sjeveru se prostire Žumberačka gora, dok se na jugoistoku pruža Pokuplje sve do rijeke Kupe s ornitološkim rezervatom Crna Mlaka.¹¹ Jastrebarsko se ističe bogatom prirodnom ljepotom i pitoresknim selima, čineći ga draguljem Zagrebačke županije, Hrvatske i šire. Obavijen je brežuljcima poznatim po vinogradima, šumama i izvorima, postaje idilična destinacija za bijeg od užurbanog gradskog života i povratak prirodi. Smješten uz autocestu Zagreb – Karlovac i regionalne prometnice, grad ima značajan potencijal za razvoj, s poljoprivredom, vinogradarstvom, ribarstvom, drvnom industrijom i turizmom kao ključnim gospodarskim sektorima. Ova destinacija privlači brojne turiste svojim prekrasnim krajolicima, kulturnim spomenicima i poznatim vinima.

¹¹ Grad Jastrebarsko, https://www.jastrebarsko.hr/posjetitelji/jaska_danas/dobro_dosli_u_jasku/ (10.03.2024.)

Slika 1. Grad Jastrebarsko

Izvor: Radio Jaska, [Danas je Dan grada Jastrebarskog! \(radio-jaska.hr\)](http://radio-jaska.hr) (10.03.2024.)

Grad Jastrebarsko, poznat po svom grbu s jastrebom, simbolizira dugu povijest povezanosti s jastrebovima i sokolovima, srednjovjekovnim uzgajivačima lovnih ptica. Prvi pisani tragovi o Jastrebarskom, kada se spominje kao "zemlja Jastrebarska" i "forenses de Jastraburcza" u dokumentu bana Stjepana datiraju iz 1249. godine. Ovo naselje se isticalo kao važno središte trgovine i pravosuđa, smješteno između podgorske županije i tvrđave u Podgorju, današnjoj Dragi Svetojanskoj.

Slika 2. Jastreb

Izvor: Zagrebačka županija, [The FAME: Zagrebačka županija - gradovi](http://www.zg.hr) (10.03.2024.)

Pojam "Jaska", često uobičajen među mještanima, potječe iz prakse skraćivanja imena, a nalazimo ga kao kraticu za "Jastrebarska" u drevnim latinskim spisima. Na zahtjev stanovnika, kralj Bela IV dodijelio je Jastrebarskom status "slobodnog kraljevskog trgovišta" 12. siječnja 1257., a ovu privilegiju potvrdili su kasnije i mnogi drugi vladari. Ova povlastica, koja je gotovo 600 godina bila temeljni pravni dokument, omogućila je građanima Jastrebarskog da očuvaju svoju slobodu tijekom brojnih sporova s feudalnim gospodarima.¹²

Slika 3. Grad Jastrebarsko 1980.

Izvor: Grad Jastrebarsko, <https://kolekcionar.hr/> (10.03.2024.)

Stari grad Jastrebarsko bio je poznat po Matiji Gerebu, koji je bio na čelu izgradnje, a podignut je između 1483. i 1490. Utvrda je obuhvaćala kulu iznad ulaza, tri sobe na gornjem katu, dvije u prizemlju, kuhinju te spremišta za žito i vino. Okružen jarkom ispunjenim vodom, ovaj kompleks je postao posjed Tomi Poethou de Gerzea i njegove braće 1502., nakon što je Ivan Korvin dodijelio lipovačka dobra, uključujući i trgovište Jastrebarsko.

¹² Grad Jastrebarsko, https://www.jastrebarsko.hr/posjetitelji/jaska_danas/dobro_dosli_u_jasku/ (10.03.2024.)

Slika 4. Dvorac Erdody

Izvor: Grad Jastrebarsko, <https://crodestinations.com/hr/> (10.03.2024.)

Toma Petheo je zamijenio dobiveno dobro s Tomom Bakačem Erdodyjem, koji je bio budimski kardinal, za posjede u Mađarskoj 22. lipnja 1519. godine. Starim gradom su vladali grofovi Erdody, sve do smrti Stjepana Erdodyja, do 1922. godine. Tokom srednjeg vijeka, jastrebarski kraj bio je dio podgorske županije, čije je središte bilo blizu Svete Jane, gdje su danas ruševine drevnoga grada. Danas, Jastrebarsko je srce šire regije, obuhvaćajući općine Krašić, Žumberak, Pisarovina i Klinča Sela, a sam Jastrebarsko je stekao status grada 1995. godine.

3.2 Povijest sporta

Hrvatska je poznata kao zemlja s snažnom sportskom tradicijom. Sport je integralni dio obrazovnih programa na svim razinama obrazovanja u Hrvatskoj. Mnoga djeca i mladi uključuju se u sportske aktivnosti kako unutar tako i izvan škole, često pretvarajući ih u rekreativne navike i životni stil. U Republici Hrvatskoj djeluje otprilike 16 000 sportskih organizacija, pri čemu je nogomet među najprisutnijim sportskim disciplinama s oko 1500 evidentiranih klubova i više od 130 000 aktivnih natjecatelja. Većinski izvori financiranja sportskih aktivnosti u Hrvatskoj obuhvaćaju državni proračun, doprinose javnosti, sponzorstva te prihode od članstva.

Hrvatski olimpijski odbor (HOO)¹³, institucija sporta najvišeg ranga u zemlji, osnovan 1991. godine. Hrvatski olimpijski odbor podržava rad 80 nacionalnih saveza za sport, koji su odgovorni za promicanje 39 olimpijskih i 41 neolimpijskih disciplina. Iako su se sportska natjecanja u Hrvatskoj počela formirati u drugoj polovici 19. stoljeća, istraživanja sugeriraju da tradicija sportskih nadmetanja u zemlji ima dublje korijene koje sežu još u rimsko doba i razdoblje srednjovjekovnih viteških igara. Hrvatski sokol, bio je jedna od najmasovnijih i najpopularnijih organizacija, promičući osim moderne gimnastike i ostale sportske discipline poput biciklizma, mačevanja, jahanja, atletike, klizanja i tenisa, osnovan 1874. godine. Sportska aktivnost u Hrvatskoj sve više je rasla, tijekom 20. stoljeća, posebno nakon što su mnogobrojna sokolska društva, udružena 1907. godine u "Hrvatski sokolski savez", zagovarala osnivanje posebnih sportskih organizacija, osobito nogometnih klubova. Daljnji razvoj hrvatskog sporta često je bio povezan s olimpijskim pokretom, a Franjo Bučar je bio ključna figura u borbi za hrvatsku sportsku neovisnost. Prvog puta, pod hrvatskim stijegom, sportaši iz Hrvatske su sudjelovali na Zimskim olimpijskim igrama u Albertvilleu te na Ljetnim olimpijskim igrama u Barceloni, nakon što je Hrvatski olimpijski odbor stekao članstvo u Međunarodnom olimpijskom odboru 1992. godine. Investicijama u infrastrukturu, Hrvatska bi mogla postati još prepoznatljivija po svojim uspješnim sportašima koji su na zadnjim Olimpijskim igrama osvojili 10 olimpijskih medalja.

Nogomet se u Jastrebarskom razvio kao jedan od prvih sportova. Iako su neki okolni gradovi imali registrirane klubove i organizirana natjecanja još početkom stoljeća, te posjedovanje prve nogometne lopte u Jastrebarskom datira iz 1908. godine, ideja o osnivanju nogometnog

¹³ Hrvatski olimpijski odbor, <https://www.hoo.hr/page/73> (10.03.2024.)

kluba sazrela je tek 1925. godine. Đaci, studenti i stariji su se okupljali i igrali nogomet kada su se počeli ozbiljnije natjecati na igralištu ispred Brezja 1908. do 1924. godine. Shvativši da je njihov interes za nogometom sve veći, 1925. godine su se registrirali kao Športski klub Slaven i počeli natjecati u Karlovačkoj župi.

Planinarenje je također popularan sport u Jastrebarskom. Organizirano planinarenje u Jastrebarskom počelo je istovremeno s osnivanjem Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu 1874. godine. Brda koja su planinari osvajali uglavnom su povezana s Plešivičko-samoborskim gorjem i Medvednicom. S razvojem planinarenja i poboljšanjem prometne infrastrukture, interes za udaljenije destinacije i izazovne vrhove rastao je. Jastrebarsko je među prvim gradovima dobilo povjerenika Hrvatskog planinarskog društva 1878. godine, čija je zadaća bila organiziranje izleta i promicanje planinarskih ideja. Prvi povjerenik u Jastrebarskom bio je ljekarnik Šandor Hrzić.

Planinari iz Jastrebarskog obogatili su planinarske mogućnosti u našem području krajem sedamdesetih godina. Projekt nazvan Jaskanski planinarski put pokrenut je u povodu 105. godišnjice planinarenja u Hrvatskoj te obilježava 30 godina od osnivanja Planinarskog društva Jastrebarsko. Ovaj put, koji nosi puni naziv Jaskanski planinarski put, osmišljen je kako bi pružio novu dimenziju planinarskim aktivnostima u regiji.

3.3. Turistička zajednica

Turistička zajednica Grada Jastrebarskog (TZGJ), kao pravna osoba s neprofitnim statusom, registrirana je u Upisniku turističkih zajednica pod rednim brojem 121, potječući od 1999. godine. Aktivno je započela s djelovanjem nakon što je angažirana stručna suradnica 16. siječnja 2008. godine. Sustavno radi na unaprjeđenju uvjeta za boravak turista, promovira lokalne turističke proizvode, te potiče razumijevanje ekonomskih, društvenih i ostalih aspekata turizma. Turistička zajednica Grada Jastrebarskog posvećuje izuzetnu pažnju očuvanju kulturnog nasljeđa te promicanju jedinstvenih prirodnih i društvenih karakteristika koje čine Jastrebarsko prepoznatljivim turističkim destinacijama. Dodatno, sudjeluje u izvršenju inicijativa i aktivnosti koje provodi turistička zajednica županije, te potiče

uključivanje u obrazovne inicijative o zaštiti okoliša i promicanju prirodnih i društvenih atributa tog područja.¹⁴

Turistička zajednica organizira i suorganizira niz manifestacija, među kojima su "Ljeto u Jaski" i "Advent u Jaski", čime privlači brojne posjetitelje. Nadalje, jedna od ključnih uloga TZGJ-a je održavanje sveobuhvatnog registra posjetitelja koji dolaze na područje grada, prije svega radi nadzora naplate boravišne pristojbe i stručne analize podataka. Informacije o turističkim aktivnostima i prometima u gradu bilježe se i analiziraju svakodnevno, tjedno i mjesečno, dok se suradnja s odgovarajućim nadzornim tijelima provodi kako bi se provjerila točnost podataka o prijavama i odjavama boravka turista. Također, Turistička zajednica koordinira djelovanje svih dionika u turističkom sektoru s ciljem definiranja i provedbe strategije razvoja turizma i obogatiti turističku ponudu grada.

Jedna od najznačajnijih manifestacija koju organizira TZGJ je "Ljeto u Jaski", turističko-sportsko-zabavni događaj koji se organizira tijekom ljetnih mjeseci u perivoju dvorca Erdödy u Jastrebarskom. Ova manifestacija bogatog sadržaja nudi raznolike aktivnosti za djecu i odrasle te svake godine obogaćuje ponudu novim sadržajima. Također, TZGJ, u suradnji s drugim organizacijama, organizira manifestaciju "Advent u Jaski" tijekom koje se kroz razne događaje i kulturne programe obilježava blagdansko razdoblje te se bogati turistička ponuda grada. Grad Jastrebarsko, Turistička zajednica grada Jastrebarskog i DND Jastrebarsko također suorganizatori manifestacije "Advent u Jaski" koja traje oko 40 dana. U sklopu ove manifestacije organiziraju se razni događaji, a posebno su atraktivni klizalište na kojem se odvija škola klizanja te brojni kulturni programi. Kroz adventske nedjelje, posjetitelji mogu uživati u nastupima kulturno-umjetničkih društava i estradnih zvijezda, a najmlađe uveseljava Djed Mraz svojim poklonima. Također, u sklopu manifestacije organiziraju se i razni natječaji te se postavljaju žive jaslice i Božićni sajam.

¹⁴ TZGJ, https://www.tzgj.hr/hr/turisticka_zajednica_grada_jastrebarskog/podaci_o_tzgj.html (10.03.2024.)

3.4. Sportske zajednice

Na području grada Jastrebarsko djeluje značajan broj sportskih udruga, koje pridonose raznovrsnosti sportske ponude i aktivnosti u lokalnoj zajednici. Među njima su Autocross klub Jaska, Atletski klub Jastreb 99, Društvo za zimski sportovi JastrebExtreme, Hrvatsko planinarsko društvo Jastrebarsko, Judo klub Jaska, Karate klub Jastreb, Kickboxing klub Jastreb, Klub koturaša Jaska, Košarkaški klub Jaska, Malonogometni klubovi Čegljci, Domagović, Guci, Jastreb, Prigorac 1996, Slavetić, Motocross klubovi Jaska i Mladina tim, Nogometni klubovi Cvetković, Desinec, Dinamo Velika, Domagović, Jaska, Sveta Jana i Vinogradar, Noćni šahovski klub Jastrebarsko, Odbojkaški klubovi Jastreb i Jelen, Rukometni klub Jaska, Sanjkački klub Plešivica 1907, Skijaški klub Jaska, Stonoteniski klub Jaska, Streljački klub Jastreb, Teniski klubovi Gem i Jastreb te Ženski malonogometni klub Domagović. Ove udruge pružaju širok spektar sportskih aktivnosti i natjecanja te aktivno doprinose razvoju sportske kulture i zajedništva u gradu.

Atletski klub Jastreb 99, osnovan 1999. godine, službeno je registriran 18. siječnja 2000. Od tada, članovi kluba sudjeluju na mnogim renomiranim natjecanjima diljem svijeta, uključujući Svjetska, Europska i Balkanska prvenstva, kao i Grand Prix utrke. Isto tako, aktivno sudjeluju na nacionalnim prvenstvima i međunarodnim maratonima, kao i drugim natjecanjima u cestovnom i planinskom trčanju, uključujući stadionske utrke. Klub je redovan sudionik 1. Lige cestovnog i planinskog natjecanja pod okriljem Hrvatske udruge cestovnog i planinskog trčanja (HUCIPT) unutar Hrvatskog atletskog saveza. Mlađi članovi kluba, kadeti i juniori, redovito nastupaju na službenim natjecanjima Hrvatskog atletskog saveza, poznatim kao HALS - Hrvatska atletska liga sjever. Atletski klub Jastreb 99 broji preko 80 registriranih članova koji aktivno sudjeluju na različitim utrkama, od nekoliko kilometara do ultramaratona, kako u Hrvatskoj, tako i izvan nje.

Klub je pokrenuo niz inicijativa usmjerenih na promicanje sporta i zdravog načina života među lokalnom zajednicom. Jedna od tih inicijativa je škola trčanja nazvana "Proljeće 2017", koja je namijenjena svima, bez obzira na dob i spol. Glavni cilj ove škole trčanja je potaknuti ljude da se bave rekreacijom na otvorenom te ih upoznati s čarima trčanja kao oblika sportske rekreacije. Škola trčanja organizirana je u više grupa prilagođenih različitim potrebama i

razinama iskustva, omogućujući individualizirani pristup treninzima. Osim što potiče tjelesnu aktivnost, škola trčanja također promiče druženje, motivaciju i stvaranje pozitivnih navika.

U sklopu svojih aktivnosti, Atletski klub Jastreb 99 organizira i nekoliko prestižnih utrka, među kojima se ističu polumaraton Jaska, Jaska eko trail, maraton Japtrsek te međunarodni polumaraton Jaska 15.¹⁵

Stolnoteniski klub Jaska Sjedište Stolnoteniskog kluba Jaska nalazi se na adresi Strossmayerov trg 12 u Jastrebarskom, koristeći trenutačno podstanarsku adresu zbog nedostatka vlastitih klupskih prostorija. Za održavanje treninga i odigravanje utakmica koristi se sportska dvorana Osnovne škole Ljubo Babić u Jastrebarskom.

Na poticaj nekoliko ljubitelja stolnog tenisa, popularno nazvanog "pingić", STK Jastrebarsko osnovan je, uz podršku tadašnje sportske zajednice davne 1969. godine. Inicijativa za osnivanje kluba proizašla je iz aktivnosti entuzijasta koji su sudjelovali u općinskoj ligi Jastrebarsko i SOKAZ-u. U cilju popularizacije stolnog tenisa i privlačenja većeg broja natjecatelja, sportski savez općine Jastrebarsko osniva općinsku stolnotenisku ligu, u koju su se priključila i naselja Jaskanske okolice poput Klinča Sela, Pisarovine, Cvetkovića, Domagovića, Svete Jane, Stankova, Malunja, Hrastja, Zdihova i Draganića, uz naravno, Jasku. Ova inicijativa ključna je za razvoj stolnog tenisa, omogućujući nabavku opreme i osiguravanje prostorija, uglavnom u obliku društvenih i vatrogasnih domova, što je rezultiralo naglim rastom popularnosti ovog sporta.

Međutim, shvaćanje stolnog tenisa kao zimskog sporta i ograničenja u treningu tijekom cijele godine, sve do 2009. godine, otežavali su razvoj talentiranih igrača. Izgradnjom nove sportske dvorane pri srednjoj školi Jastrebarsko, te posebne stolnoteniske dvorane unutar nje, ovaj se trend promijenio. Danas klub broji 48 aktivnih članova i 12 podupirajućih. Aktivni članovi uključuju igrače, trenere, pomoćne trenere i mlade talente, dok su podupirajućih članovi uglavnom roditelji djece koja treniraju u klubu, prijatelji i sponzori kluba.¹⁶

¹⁵ Atletski klub Jastreb 99, <https://akjastreb99.hr/o-nama/> (10.03.2024.)

¹⁶ SZGJ, <https://www.szgj.hr/index.php/clanice/26-stolnoteniski-klub-jaska> (10.03.2024.)

Košarkaški klub Jaska je utemeljen 1983. godine, a već nakon dvije godine postojanja, 1985., pridružuje se regionalnoj ligi. Tijekom proteklih trideset godina, klub je redovito sudjelovao u seniorskoj B1 ligi, gdje je u ranim devedesetima postigao značajan uspjeh osvajanjem prvog mjesta te sudjelovanjem u kvalifikacijama za drugu ligu.

Uključujući mlađe kadete i kadete, mlađi uzrasti kluba aktivno se natječu u ligama Hrvatskog košarkaškog saveza (HKS) i zagrebačke županije. Natjecanja se odvijaju tijekom jeseni i proljeća, s različitim terminima ovisno o ligi. Na primjer, kadetska liga HKS-a traje od rujna do veljače, dok se zagrebačka županijska liga održava od veljače do lipnja. Također se mlađekadetska liga HKS-a igra od veljače do lipnja, dok seniorska liga HKS-a traje od listopada do svibnja.

Košarkaški klub Jaska tradicionalno organizira košarkaški turnir, koji također služi kao memorijal za Davora Popocića, već 25 godina. U početku je turnir održavan za vrijeme Uskrsa, dok se u posljednjih deset godina redovito održava prije početka natjecateljske sezone, obično krajem rujna ili početkom listopada. Na ovom turniru sudjeluju brojni ugledni klubovi, uključujući Cibonu, Zagreb, Zrinjevac, Alkar, Brotnjo, te klubovi iz Bosne i Hercegovine, Slovenije i Mađarske.¹⁷

Klub koturaša Jastrebarsko kao prva organizacija biciklističkih entuzijasta u tom vremenu odnosno prvi biciklistički klub osnovan je davne 1902. godine. Prvi mu je predsjednik bio Ladislav Pollak, a tajnik Vladimir Pšeničnik. Klub je započeo s jednim "biciklinom" na kojem su članovi vozili.

Nakon 101 godine, preciznije u 2003. godini, ustanovljen je Klub koturaša Jastrebarsko. Prve organizirane utrke počinju 2004. godine. U tom periodu pokrenuta je crosscountry liga, te su započeli pokušaji mapiranja biciklističkih staza na području Jastrebarskog. Organizirana je crosscountry liga, uz prve sudjelovanje na utrkama Kupa Hrvatske u brdskom biciklizmu, kao i na utrkama slovenskog kupa 2005. godine. Organizacija Jaskanske crosscountry lige doprinijela je znatnom širenju lige, s ukupno 150 natjecatelja, 2006. godine. Klub je iste godine bio domaćin utrke biciklističkog spusta na Bjelolasici, završne etape utrke kroz Hrvatsku na ruti Jastrebarsko-Rijeka, Jaskanske countrycross lige, te krajnje utrke Kupa Hrvatske u brdskom biciklizmu pod nazivom 2.XCO Jaska 2007.

¹⁷ SZGJ, <https://www.szgj.hr/index.php/clanice/17-kosarkaski-klub-jaska> (10.03.2024.)

Klub se pridružio organizaciji utrke biciklističkog spusta na Bjelolasici, vođenja Jaskanske countrycross lige, te konačne utrke Hrvatske u brdskom biciklizmu 2008. godine. U idućoj godini, upriličene su Jaskanske countrycross lige i biciklistički maraton, poznat kao Velika nagrada vinograda, održan tijekom Jaskanskih vinskih svečanosti. Paralelno s tim, organizirana je utrka iz ciklusa sajmenih dana.

Klub je preuzeo organizaciju Jaskanske countrycross lige i završne etape Kupa Hrvatske u brdskom biciklizmu u 2010. godini. Također, održane su utrke iz ciklusa sajmenih dana, događaj Dojorečki dual, te biciklijada na Crnu mlaku.

Naredne godine, uslijedila je organizacija Jaskanske countrycross lige i utrke državnog prvenstva Hrvatske u brdskom biciklizmu. Iste godine, organizirani su događaji Dojorečki dual i biciklijada na Crnu mlaku.

Klub je bio zadužen za organizaciju Jaskanske countrycross lige i utrke Kupa Hrvatske u brdskom biciklizmu, kao i biciklijade na Crnu mlaku, 2013. godine,. Također suorganizirani, u suradnji sa sportskom zajednicom grada Jastrebarsko, biciklistički uspon na Japetić, te utrka u sklopu svjetskih igara medicine i zdravlja.

Sljedeće godine, organiziran je biciklistički uspon na Japetić, te MTB dual u okviru manifestacije Plešfejst te je 2015. godine, Klub koturasa dobio je organizaciju državnog prvenstva u MTB usponu, sa startom u Gorici Svetojanskoj i ciljem na najvišem vrhu Samoborskog gorja, Japetiću.

Glavni cilj Kluba je okupljanje mladeži i odraslih te njihovo osposobljavanje za različite discipline biciklizma. To uključuje organizaciju biciklističkih utrka, susreta i natjecanja, kao i uređivanje i označavanje biciklističkih staza, sve uz dobru zabavu.¹⁸

¹⁸ SZGJ, <https://www.szgj.hr/index.php/clanice/16-klub-koturasa-jastrebarsko> (10.03.2024.)

4. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA JASTREBARSKOG

Turistička zajednica grada Jastrebarskog, osim što je uključena u organizaciju brojnih zabavnih i sportskih manifestacija i događanja, također aktivno brine i o okolišu, lokalnoj zajednici i ekološkoj svijesti.

Kontinuirano radi na kreiranju turističkih programa, promociji kulturnih događaja, manifestacija i prirodnih ljepota koje grad nudi. TZGJ je na raspolaganju kako stranim i domaćim turistima, tako i građanima grada Jastrebarskog, pružajući im sve potrebne informacije.

4.1. Dostupnost informacija i uključenost turističke zajednice u sport Jastrebarskog

U sklopu Jaskanskog vinskog trekinga (winetrailrun), koji se već sedmu godinu održava, zabilježen je rekordan broj posjetitelja. Manifestacija je privukla pažnju i natjecatelja iz sedam zemalja: Slovenije, Austrije, Luxembourga, Španjolske, Francuske, Kanade i Hrvatske. Ukupno se prijavilo 541 natjecatelj, raspoređenih u tri kategorije: Kapljica (8 km), Škropec (15 km) i Gemišt (22 km).

Start i cilj utrke postavljeni su na Plešivačkim Poljanicama, dok je trasa prolazila kroz Park prirode Žumberak Samoborsko gorje. Tijekom događaja, jaskanski vinari predstavili su svoja vina, a mala seoska gospodarstva ponudila su raznoliku ugostiteljsku i turističku ponudu. Glavni cilj ove sportske manifestacije bio je otkrivanje ljepota prirode te promocija lokalne ugostiteljske i turističke ponude.

Podršku ovom događaju pružili su grad Jastrebarsko, Sportska zajednica grada Jastrebarskog, Zajednica sportskih udruga i saveza Zagrebačke županije te Zeleni prsten Zagrebačke županije. Osim toga, Turistička zajednica grada Jastrebarsko prepoznala je ovu manifestaciju kao izvrsnu promociju grada i okolice. Utrka je dobila dozvolu za održavanje od Parka prirode Žumberak Samoborsko gorje.

Osim navedenih događaja, turistička zajednica grada Jastrebarsko također je pokrovitelj prvenstva u ciklotrosu, koje će se održati na posebno označenoj stazi, zatvorenoj za promet. Staza će kombinirati različite podloge i prepreke, pružajući sudionicima izazovno i uzbudljivo iskustvo.¹⁹

4.2. Doprinosi i uloga sporta i turizma u Jastrebarskom

Uloga turizma i sporta u Gradu Jastrebarskom predstavlja ključni čimbenik u njegovom sveobuhvatnom razvoju i promicanju lokalne zajednice. Ova analiza istražuje značajne doprinose koje turizam i sport pružaju ovom gradu te njihov utjecaj na ekonomiju, povezanost unutar zajednice i kulturnu scenu.

Turizam i sport zajedno oblikuju gospodarsku sliku Jastrebarskog putem generiranja prihoda iz turističkih aktivnosti i sportskih događanja. Organizacija sportskih natjecanja, poput lokalnih turnira ili regionalnih prvenstava, privlači posjetitelje iz cijele regije te doprinosi povećanju potrošnje u lokalnoj ekonomiji, posebno u sektorima poput ugostiteljstva, trgovine i usluga.

Sport ima ključnu ulogu u poticanju zdravog načina života i povećanju razine tjelesne aktivnosti među stanovništvom Jastrebarskog. Lokalni sportski klubovi i udruge pružaju mogućnosti za rekreativno bavljenje sportom, potičući fizičku kondiciju i socijalnu interakciju među građanima.

Također promiču kulturnu raznolikost i međunarodnu razmjenu u Jastrebarskom. Organizacija međunarodnih sportskih događaja, kao i turističke atrakcije povezane sa sportom, poput sportskih ili kulturnih kompleksa, privlače posjetitelje iz različitih dijelova Hrvatske i svijeta, omogućujući kroz razgovor razmjenu mišljenja i iskustava između različitih kultura.

Ukratko, uloga turizma i sporta u Gradu Jastrebarskom je višestruka i značajna, doprinoseći ekonomskom prosperitetu, promicanju zdravog načina života te jačanju kulturnih veza unutar zajednice. Ova analiza ističe važnost daljnjeg ulaganja i promicanja turizma i sporta kao ključnih čimbenika u razvoju Jastrebarskog kao atraktivne i dinamične lokalne sredine.

¹⁹ TZGJ, https://www.tzgj.hr/hr/sto_raditi.html (10.03.2024.)

5. SPORTSKE ZAJEDNICE GRADA JASTREBARSKOG

U gradu Jastrebarskom postoji nekoliko sportskih zajednica koje aktivno doprinose sportskom životu i raznolikosti aktivnosti za građane. Neke od njih su: Autocross klub Jaska, Atletski klub Jastreb 99, Društvo za zimski sportovi JastrebExtreme, Hrvatsko planinarsko društvo Jastrebarsko i drugi koji nude razne aktivnosti poput borilačkih vještina, gimnastike, juda, badmintona i još mnogo toga.

Sve ove sportske zajednice doprinose zdravom načinu života, timskom duhu i zajedništvu među građanima Jastrebarskog.

5.1. Financiranje sportskih zajednica

U gradu Jastrebarskom, sportske udruge su većinom neprofitne organizacije koje svoje financiranje ostvaruju putem gradskog proračuna, sponzorstva i donacija, članarina i kotizacija, te preko projektnog financiranja koje provode lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti kao i međunarodne organizacije.

Kombinacija ovih izvora financiranja omogućava sportskim zajednicama u Jastrebarskom da osiguraju sredstva potrebna za njihov rad, razvoj i promicanje sporta u zajednici.

5.2. Pravilnik o financiranju javnih potreba za trening i natjecanje grada

U Pravilniku o financiranju javnih potreba za trening i natjecanja precizno su definirani uvjeti, kriteriji, mjerila i postupci dodjele financijskih sredstava predviđenih financijskim planom zajednice za sportske udruge članice sportske zajednice grada Jastrebarskog u okviru službenih natjecanja nacionalnih saveza.

Financijska sredstva izdaje zajednica sportskim udrugama članicama sukladno pravilniku za razne aspekte sportova poput nogometa, borilačkih sportova, dvoranskih sportova, skijanja i ribolova. Nogometni klubovi, primjerice, koriste sredstva za članarine nogometnim savezima,

režijske troškove sportskih objekata, trenere, opremu i druge potrepštine. S druge strane, borilački sportovi također zahtijevaju financiranje za članarine i kotizacije savezima, administrativne troškove, putne troškove, trenere te organizaciju turnira i kampova.

Dvoranske sportove poput košarke i stolnog tenisa, financira grad kroz članarine i kotizacije savezima, službene osobe, putne troškove, trenere i opremu. Teniski klubovi također dobivaju financiranje za članarine, kotizacije, administrativne troškove, putne troškove, trenere i opremu.

Iako Skijaški klub nema izgrađenu infrastrukturu u Jastrebarskom, dobiva financiranje za članarine, kotizacije, administrativne troškove, putne troškove, trenere, opremu i smještaj za natjecatelje. Slično tome, Športsko ribolovno društvo dobiva financiranje za članarine, kotizacije, službene osobe, administrativne troškove, režijske troškove, putne troškove i opremu za ribolov.

Streljački klub koristi financijska sredstva za članarine, kotizacije, službene osobe, administrativne troškove, režijske troškove, prijevoz, trenere, oružje, streljivo i opremu. Biciklistički klub i klubovi za trkačke sportove također dobivaju financiranje za različite troškove poput članarina, kotizacija, režijskih troškova, administrativnih troškova, putnih troškova, trenera i opreme.

Kriteriji za raspodjelu sredstava uključuju broj kategoriziranih sportaša, broj natjecatelja, broj djece u omladinskom pogonu te sportske rezultate klubova.²⁰

5.3. Smjernice za dodjelu financijskih sredstava članicama turističke zajednice

Prilikom dodjele financijskih sredstava za trening i natjecanja, posebna se pažnja pridaje razvijenosti pojedinih sportova, njihovom statusu, sportskoj kvaliteti te značaju koji ti sportovi imaju za Grad Jastrebarsko. Razvijenost sporta mjeri se prema broju članova u međunarodnoj zajednici, što reflektira globalnu popularnost sporta. Također, uzima se u obzir

²⁰ SZGJ, <https://szgj.hr> (10.03.2024.)

broj sportskih klubova koji su članovi nacionalnih sportskih saveza te broj aktivnih sportaša u gradu, kao i njihova raspodjela po dobnim skupinama.

Status sporta obuhvaća Olimpijski status i prisutnost potencijalnih olimpijaca iz Jastrebarskog na Olimpijskim igrama, dok se tradicija sportske grane, uključenost oba spola te zastupljenost različitih dobnih skupina također smatraju bitnim kriterijima. Sportska kvaliteta ocjenjuje se kroz broj kategoriziranih sportaša i njihove postignute rezultate, kao i kroz uključenost mlađih dobnih skupina u sportske aktivnosti.

Značaj pojedinih sportova za grad Jastrebarsko ocjenjuje se na temelju interesa građana za određene sportove, dostupnosti sportske infrastrukture te promotivnih aktivnosti koje sportovi provode. Sportski rezultati, manifestacije i međunarodna natjecanja poput međunarodnih turnira i prvenstava privlače pažnju i turiste, pridonoseći ugledu grada.

Financijska sredstva namijenjena sportskoj rekreaciji raspoređuju se uzimajući u obzir interes građana, koristi za društvenu zajednicu, organizacijske kapacitete te uspješnost u provedbi projekata. Kod dodjele sredstava za manifestacije, važno je uzeti u obzir interes javnosti, koristi za zajednicu, organizacijske sposobnosti te prethodni uspjeh manifestacija.

Također, važno je naglasiti da dodjela financijskih sredstava za sport može imati i šire društvene učinke. Poticanje sporta i tjelesne aktivnosti doprinosi poboljšanju zdravlja stanovništva, smanjenju stresa te razvoju socijalnih vještina i timskog duha. Osim toga, ulaganje u sportsku infrastrukturu može potaknuti razvoj turizma i privući nove posjetitelje u grad.

U konačnici, pravilna raspodjela financijskih sredstava za sport može imati pozitivan utjecaj na cjelokupnu zajednicu, potičući aktivni način života, promovirajući lokalnu kulturu i identitet te pridonoseći ekonomskom razvoju grada. Stoga je važno da se proces dodjele sredstava provodi transparentno, Imajući na umu zahtjeve i preferencije svih sudionika u zajednici.

6. SPORTSKI I TURISTIČKI DOGAĐAJI U JASTREBARSKOM

U Jastrebarskom se tijekom godine održavaju brojni sportski i turistički događaji koji privlače lokalno stanovništvo i posjetitelje iz drugih gradova. Sportski događaji u Jastrebarskom uključuju: trčanje, biciklizam – Jaska bike, lov i ribolov, jahanje, streljaštvo, tenis, Motocross i ostali aero sportovi.

Turistički događaji obogaćuju kulturnu i društvenu scenu Jastrebarskog te privlače posjetitelje iz šire regije. Turistički događaji koji se odvijaju u gradu su: Ljeto u Jaski, ŽiS – Život i smijeh, advent u Jaski, dani vina, festival pjenušaca i jagoda, WRC Croatia Rally te mnogi drugi.

6.1 Sportski događaji

Sportski događaji u Jastrebarskom značajno doprinose atraktivnosti ove destinacije za sportski turizam. Izdvajaju se trail utrke poput Jaskanskog polumaratona, Bubbles runa i Žumberak traila, te biciklističke rute pristupačne putem Jaska Bike aplikacije. Nadalje, lovni turizam s obiljem divljači na 18 lovišta, kao i ribolovne destinacije poput jezera Novaki i Dubrava, privlače ljubitelje prirode i aktivnog odmora. Jastrebarsko nudi i mogućnosti za jahanje u prirodi te streljaštvo u streljani "Jastreb". Dodatno, ljubitelji tenisa mogu uživati u igri na pet zemljana teniska terena, dok se entuzijasti motocrossa mogu natjecati na stazi Mladina. Svi ovi sportski događaji čine Jastrebarsko izuzetno privlačnom destinacijom za aktivno provođenje slobodnog vremena.

Trčanje

Izuzetno pogodno područje za zaljubljenike u trčanje su šumski tereni oko Jaske, pružajući ne samo monotoni i ravni teren, već staze prepune uzbrdica i nizbrdica koje jamče dinamičnu sportsku aktivnost. Kroz period godine, ovdje se održava nekoliko trail utrka, uključujući track (trčanje u brdskom okolišu po neoznačenim stazama) i trail (trčanje po označenim

stazama), među kojima se posebno ističu Jaskanski polumaraton, tradicionalna manifestacija s više od 20-godišnjom tradicijom, Bubbles run koji spaja sport i vino na inicijativu lokalnih vinara poput Šembera i Tomca, te Žumberak trail koji je dobio priznanje od Međunarodne asocijacije za brdsko trčanje (ITRA).

Biciklizam – Jaska bike

Istraživanjem mnogobrojnih označenih i neoznačenih staza, šumskih puteva i cesta vozeći bicikl, doživjet ćete Jasku i okolice na najautentičniji način. Od opuštenih vožnji po ravnom terenu do adrenalinskog brdskog biciklizma na Japetiću, Jastrebarsko nudi raznolike mogućnosti za sve ljubitelje biciklizma, a Grad Jastrebarsko i Turistička zajednica grada neprestano ulažu u unapređenje cikloturizma. Električni bicikli dostupni su za najam, s mogućnošću spremanja kod Glazbene škole Jastrebarsko (Ulica Zrinsko Frankopanska 13). Putem besplatne aplikacije "Jaska Bike" i sustava Nexbike, bicikli se iznajmljuju, pružajući pristup 8 tematskih ruta i 250 kilometara staza, uz GPX tragove i prometnu signalizaciju.

Lov i ribolov

Lovni turizam u Jaskanskom kraju ima duboke korijene. Na površini od 54.000 hektara, raspoređenih na 18 lovišta, raznolika divljač obitava, među kojom su srndaći, divlje svinje, zečevi, fazani, prepelice i divlje patke. Organizacija lova zahtijeva kontaktiranje ovlaštenih lovozakupnika u Lovnom uredu Jastrebarsko. Ljubitelji ribolova imaju priliku uživati u raznolikim ribolovnim destinacijama, uključujući visinske i nizinske potočne vode te jezera poput Novaki, Dubrava, Gović i Park. Među najčešćim ulovima su šaran, som, amur, linjak, klen i deverika, a ribolovna iskustva organiziraju se uz dnevne ribolovne dozvole.²¹

²¹ TZGJ, https://www.tzgj.hr/hr/sto_raditi.html (10.03.2024.)

Jahanje

Uživajte u potpunom sjedinjenju s prirodom dok istražujete sve ljepote na uzvišenoj životinji - konju. Izaberite iz raznovrsne ponude aktivnosti, među kojima su škole jahanja, terenska rekreativna jahanja, rehabilitacijsko jahanje ili vožnja kočijama. Provedite dan na jaskanskim pašnjacima u društvu ovih plemenitih i pitomih životinja te uživajte u spektakularnoj prirodi.

Streljaštvo

Autonomno od ostalih natjecatelja, svaki sudionik strjeljaštva ističe svoju specifičnost. Ova disciplina ističe borbu s vlastitim granicama, predstavljajući izazov svakom sportskom entuzijastu. Streljaštvo se nudi kako rekreativcima tako i natjecateljima u kategorijama serijskog zračnog oružja, poput puške i pištolja. Streljačka vještina se može provjeriti u streljani Streljačkog kluba "Jastreb" u Jastrebarskom, gdje svi zainteresirani mogu pobliže upoznati ovu disciplinu.

Tenis

Zaljubljenici u tenis, željni sportskog aktivizma, imaju mogućnost rekreativnog igranja na "Centrali" gdje su dostupna četiri zemljana teniska terena, po pristupačnim cijenama. Dodatni teniski teren smješten je u neposrednoj blizini Glazbene škole, pružajući dodatne mogućnosti za igru i vježbanje. Ovi tereni nude idealno okruženje za tenisku igru, potičući aktivnost i druženje među ljubiteljima ovog sporta.

Motocross

Na našem području, nedaleko od Jastrebarskog, smještena je jedna od najatraktivnijih i tehnički zahtjevnih staza za motocross u Europi - Mladina. Ovaj skriveni dragulj, okružen mirnom prirodom i zelenilom vinograda, već dugi niz godina domaćin je prestižnih događanja u svijetu motokrosa. Na ovim terenima redovito se održavaju natjecanja na svjetskoj, europskoj i nacionalnoj razini, privlačeći vozače i ljubitelje ovog sporta iz cijelog svijeta.

Aero sportovi

Za sve ljubitelje ekstremnih doživljaja koji traže uzbuđenje i avanturu, pruža se prilika za jedinstveno iskustvo letačkih sportova, gdje se susrećete s granicom između zemlje i neba. Ako ste spremni za adrenalinsku avanturu, Jastrebarsko nudi nezaboravne trenutke u letačkim sportovima. Paraglajding s vrha Japetića pruža hrabrim pojedincima neopisiv osjećaj slobode dok lebde nebom, dok letenje zrakoplovom omogućuje panoramski pogled na pitome krajolike Jastrebarskog i okolice.

Tablica 2. Sportski klubovi i sportski događaji

Društvo za sport i rekreaciju Jastreb Extreme	Krabat trail	16.01.2022.
Skijaški klub Jaska	Kup Jaska	18.03.2022.
Streljački klub Jaska	Mini turnir	14.04.2022.
OK-Orijentacijski klub Jelen	Nenina utrka	15.05.2022.
LiZ- Liga zaposlenika	Malonogometna liga	14.06.2022.
Društvo za sport i rekreaciju Jastreb Extreme	24h Japetića	02.07.2022.
OK Jelen, Tilček Team	Prvenstvo jugoistočne europske u orijentacijskom trčanju	28.08.2022.
Društvo za sport i rekreaciju Jastreb Extreme	Žumberak trail	26. i 27.08.2022.
Karate klub Jaska	Karate prvenstvo Hrvatske	15. i 16.10.2022.
Judo klub Jaska	Međunarodni turnir i Kup Jaska 2022	12.11.2022.
Šahovski klub Jaska	13. ekipno brzopotezno prvenstvo Zagrebačke županije	24.11.2022.
Malonogometni klub Good Times Jastrebarsko	Jaska Winter cup	10.12.2022.
Ski klub Jaska	Kup Jaska	18.02.2023.
STK – Stolnoteniski klub Jaska	Otvoreni turnir regije srednja Hrvatska i Otvoreni turnir stolnoteniskog saveza Zagrebačke županije	08.03.2023.
Društvo za sport i rekreaciju Jastreb Extreme	Međunarodna trail utrka Krabat trail	20.03.2023.
Gradonačelnik Zvonimir Novosel	Skate park	06.04.2023.
Karate klub Jaska	Prvenstvo Hrvatske Studentsko prvenstvo	15.04.2023.

	Kup Hrvatske	
OK Jelen	Nenina utrka	16.04.2023.
Društvo za sport i rekreaciju Jastreb Extreme	Najfit Jaskanka i Jaskanac	16.06.2023.

Izvor: Sportska zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.szgi.hr/> (10.03.2024.)

Analizom prikazanih sportskih događaja u Jastrebarskom tijekom razdoblja od siječnja 2022. do lipnja 2023., uočavamo raznolikost sportskih aktivnosti koje su dostupne lokalnoj zajednici i posjetiteljima. Organizirani su brojni događaji u disciplinama kao što su trail utrke, skijanje, streljaštvo, orijentacijsko trčanje, natjecanje u malom nogometu, karate, judo, šah i stolni tenis.

Ovi događaji potiču sportski duh, zdrav način života i zajedništvo te imaju pozitivan utjecaj na lokalnu ekonomiju kroz turizam i promociju Jastrebarskog kao destinacije za sportski turizam. Sudjelovanjem u ovim događajima, organizatori i sudionici iskazuju predanost promicanju sportskih aktivnosti i raznolikosti sportskih mogućnosti u Jastrebarskom.

6.2. Turistički događaji

Turistički događaji u Jaski obogaćuju lokalnu ponudu i čine ovaj gradić privlačnom destinacijom za posjetitelje. Uživanje u turističkom događaju Ljeto u Jaski pruža mogućnost vrhunskih koncerata, predstava, mađioničarskih trikova i nastupa mažoretkinja, uz pažljivo odabranu ugostiteljsku ponudu. ŽiS - Život i smijeh koji je posvećen scenskim umjetnostima, te čarolija Adventa na Strossmayerovom trgu dodatno obogaćuju kulturnu scenu grada. Dani vina i Festival pjenušaca i jagoda nude nezaboravna vinska iskustva i bogat zabavni program. WRC Croatia Rally, vrhunski sportski događaj, spaja brzinu, tehnološke inovacije i vozačku vještinu, čineći Jasku nezaobilaznom destinacijom za turiste željne raznolikih doživljaja.

Ljeto u Jaski

U prekrasnom perivoju dvorca Erdödy, u kasnim večernjim satima, odvija se manifestacija Ljeto u Jaski, nudeći posjetiteljima raznovrsnu zabavu. Program je obuhvatio vrhunske koncerte, predstave, nastupe mađioničara i mažoretkinja te pažljivo odabranu ugostiteljsku ponudu. Organizator ovog događanja je Centar za kulturu Jastrebarsko u suradnji s Caffè barom Urban, uz podršku Grada Jastrebarskog i Turističke zajednice. Državna smotra mažoretkinja održava se dan kasnije, obećavajući ritmičke pokrete i elegantne nastupe koji će oduševiti publiku.

Uz ritmičke pokrete, elegantne kostime i usklađene koreografije, mažoretkinje izvode svoje poznate točke koje zasigurno oduševljavaju publiku. Nakon smotre na pozornici se pojavljuje jaskanska Plesna skupina Instinct. Ova talentirana grupa plesača zagrijava atmosferu različitim plesnim stilovima, od Jazz dance-a (Jazz funk, Street jazz i Lyrical jazz) pa sve do MTV Commercial-a i Urban Fusion-a.

ŽiS – Život i smijeh

Jednom godišnje, treće subote u studenom, održava se Noć kazališta, posvećena scenskim i izvedbenim umjetnostima. Gradsko kazalište Jastrebarsko svake godine organizira ovaj događaj, pružajući posjetiteljima mogućnost uživanja u najboljim kazališnim predstavama. Velika dvorana Centra za kulturu Jastrebarsko postaje epicentar događanja, pružajući prostor za izvođenje najkvalitetnijih predstava.

Advent u Jaski

Manifestacija Advent u Jaski otvorena je na Strossmayerovom trgu prvom adventskom nedjeljom. Na trgu je postavljena kupola kako bi se tijekom prosinca i siječnja održavao raznolik prigodni program. Svečano otvorenje obilježili su nastupi polaznika Glazbene škole Jastrebarsko i dječjeg zbora Hitići, što je oduševilo prisutne.

Dani vina

Dani vina predstavljaju najatraktivniji turistički događaj u regiji. Posjetitelji imaju priliku uživati u bogatoj ponudi vina poznatih plešivičkih vinara poput Josipa Braje, Roberta Braje, Krešimira Ivančića, Željka Gregorića, Vinarije Jagunić, Franje Kolarića, Podrumska Mladina, Stjepana Sirovice, Siniše Šoškića, Tomac & Bajde, Dobre berbe i RJ Winery. Tijekom trodnevnog događanja organizirane su raznolike grupne aktivnosti i edukativni programi za sve ljubitelje vina s područja Plešivice, kako za iskusne poznavatelje, tako i za one koji žele proširiti svoje znanje o vinu.

Raznoliki zabavni program prilagođen je različitim dobima posjetitelja. U 2023. godini, najmlađi su imali priliku uživati u raznovrsnom dječjem programu, obilježenom aktivnostima koje su poticale adrenalinske doživljaje. Sportski entuzijasti su se mogli okušati u vježbanju pod vodstvom popularne fitness trenerice Renate Sopek. Ljubitelji kazališne umjetnosti su uživali u izvedbama poznatog Kerekesh teatra, dok je stand-up komičarka Marina Orsag svojim duhovitim nastupom razveselila publiku na Danima vina. Za poklonike kvalitetne glazbe, naročito rock glazbe, organiziran je koncert renomiranih izvođača poput Opće opasnosti i Crvene jabuke.

Festival pjenušaca i jagoda

U vinarijama Plešivice se i ove godine održava manifestacija 28. i 29. svibnja, među kojima su Robert Braje, Dobra berba, Željko Gregorić, Ivančić-Griffin, Jagunić, Kolarić, Korak, Kurtalj, Sirovica, Šember i Tomac&Bajda. Uz čašu pjenušca, posjetitelji mogu uživati u sezonskoj poslastici - domaćim jagodama. Vinari organiziraju i razne aktivnosti kao što su šetnje vinogradima, radionice i glazbeni program, a za sve prisutne je organiziran besplatan prijevoz po Plešivici.

WRC Croatia Rally

Visoka tehnologija i vještina vozača čine World Rally Championship vrhunskim sportskim događajem. Ova dramatična utrka zahtijeva maksimalnu koncentraciju i preciznost, jer je svaka desetinka sekunde od iznimne važnosti. Natjecanje povezuje aspekte brzine, tehnoloških inovacija i pouzdanosti uglednih globalnih proizvođača automobila, dok ih prate usklađene ekipe s elitnim svjetskim vozačima i navigacijskim stručnjacima. WRC predstavlja globalni izazov koji karakterizira hrabrost, strast, izdržljivost i sposobnost prilagodbe nepredvidivim uvjetima vožnje i stalnim promjenama okoline.

6.3. Posjećenost događaja

Na izvrsnom je putu razvoj turizma u Zagrebačkoj županiji i gradu Jastrebarsko, naglašavajući potrebu za konkurentskom sposobnošću turističkog sektora. Ključni fokus je na povećanju prosječne potrošnje, godišnjem rastu izletničke potražnje te privlačenju većeg broja posjetitelja iz susjednih županija i gradova. Važnost blizine Zagreba ističe se kao ključni faktor za razvoj turističke i sportske ponude u Jastrebarskom, otvarajući mogućnosti za povećanje izletničkog turizma.

U sportskoj ponudi grada Jastrebarsko, sportska rekreacija zauzima značajnu ulogu. Turistima su dostupne raznovrsne sportske i rekreativne aktivnosti unutar područja Jastrebarskog. Među tim aktivnostima ističu se lov i ribolov, biciklizam (uz mogućnost besplatnog iznajmljivanja i isprobavanja električnih bicikala, kao i brdskih bicikala za vožnju brojnim označenim i neoznačenim brdskim i šumskim stazama), trčanje, areosportovi (posebno razvijen paraglajding na obroncima Plešivice), jahanje, planinarenje te tenis. Posjetitelji i turisti koji dolaze u grad ne ograničavaju se dobnim skupinama, stoga nije ciljano usmjereno prema određenoj demografskoj grupi ili vrsti potražnje.

6.4. Infrastruktura smeštajnih i sportskih kapaciteta

Na teritoriju grada Jastrebarsko, evidentno je nedostatak adekvatnih sportskih objekata koji bi mogli zadovoljiti potrebe brojnih sportaša i natjecatelja te podržati razvoj sportskih aktivnosti. Nadalje, većina postojećih sportskih kapaciteta je u izrazito lošem stanju, što dodatno ograničava mogućnosti sportaša i organizatora događanja. Radi unapređenja sportske ponude u gradu, nužno je investirati u izgradnju novih sportskih objekata te obnovu postojećih. Time bi se stvorili povoljniji uvjeti za širenje sportskih aktivnosti, privukla veća zainteresiranost sportaša i omogućila organizacija šireg spektra sportskih manifestacija i događanja.

Tablica 3. Infrastruktura sportskih kapaciteta

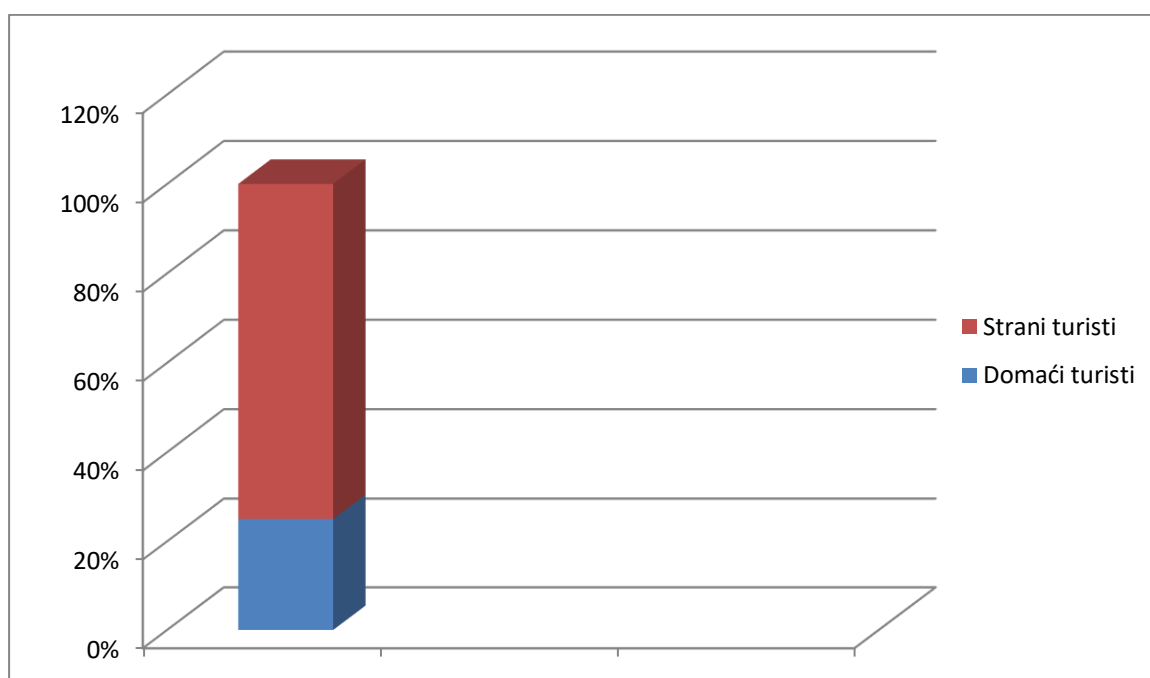
Redni broj	Objekt	Lokacija
1.	Nogometno igralište	Domagović
2.	Nogometno igralište	Volavje
3.	Nogometno igralište	Čeglje
4.	Nogometno igralište	Čeglje
5.	Asfaltirano igralište	Klinča Sela
6.	Nogometno igralište	Jastrebarsko
7.	Centrala – nogometno igralište i teniski tereni	Jastrebarsko
8.	Nogometno igralište	Reka Plešivička
9.	Teniski tereni	Jastrebarsko
10.	Streljana	Jastrebarsko

Izvor: Sportska zajednica grada Jastrebarskog, <https://szgj.hr> (10.03.2024.)

Kada je riječ o smještaju turista i smještajnim kapacitetima u gradu Jastrebarsko, ističe se privatni smještaj kao značajan segment. Među njima su malo gospodarstvo Kolarić, kuća za odmor Bajka i kuća za odmor Čarolija (smještene u Vranovdolu), Režekov podrum,

obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Cibin, sobe i vinarstvo Španić, vinska kuća Jana, Repro eko, ruralna kuća za odmor Jelenić, sobe Šeperić, hotel Jaska i hotel Princess. Naposljedku, važno je istaknuti planinarski dom Žitnicu, smješten na vrhu Japetića na 815 metara nadmorske visine, koji privlači velik broj turista zbog planinarenja i paraglajdinga. Kroz analizu djelovanja Turističke zajednice grada Jastrebarskog, otkrivamo da grad privlači veći broj stranih turista u odnosu na domaće posjetitelje.

Grafikon 1. Prikaz domaćih i stranih posjetitelja

Izvor: Turistička zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.tzgj.hr/> (obradio autor)

Na temelju prikazanih podataka u grafikonu, uočavamo da grad Jastrebarsko privlači veći udio stranih gostiju, što čini 68 posto ukupnog broja posjetitelja, odnosno 1029 stranih turista, dok je udio domaćih gostiju manji, iznoseći 32 posto, odnosno 483 domaća turista. Analiza pokazuje da većina stranih turista dolazi iz zemalja poput Slovenije, Njemačke i Poljske. Značajan dio stranih turista prolazi kroz grad samo kao tranzitna destinacija na putu prema drugim turističkim atrakcijama duž Jadranske obale. Također, grad bilježi relativno nizak broj domaćih turista iz susjednih županija i gradova, što bi se moglo poboljšati kroz proširenje sportske ponude, organiziranje više sportskih natjecanja i manifestacija te kroz modernizaciju i razvoj smještajnih kapaciteta poput hotela i privatnih soba.

7. RAZVOJ SPORTSKO-REKREACIJSKOG TURIZMA U GRADU JASTREBARSKOM

Raznolika lovačka društva i lovni tereni u Jastrebarskom pružaju izuzetan temelj za prosperitet ovog specifičnog oblika sportskog turizma. Stoga je ključno ostvariti sinergiju između turističkih aktera i lovačkih društava kako bi se proširila svijest o ovom segmentu turizma izvan lokalnih granica. Dodatno, treba istaknuti važnost unapređenja jedinstvenih doživljaja kao što su fotografiranje životinja i ptičja opservacija.

Zahvaljujući svojoj geografskoj raznolikosti, Jastrebarsko pruža idealno okruženje za razvoj biciklističkih aktivnosti. Već postoji mreža od osam tematskih biciklističkih staza, a daljnje unaprjeđenje u obliku označavanja novih ruta te stvaranja odmorišta predstavlja ključnu inicijativu. Suradnja s parkom prirode Žumberak-Samoborsko gorje otvara prostor za označavanje dodatnih staza koje bi privukle širi spektar biciklističkih entuzijasta. Kroz organizaciju atraktivnih biciklističkih natjecanja, Jastrebarsko bi moglo postati važna točka na biciklističkoj mapi regije.

S obzirom na varijaciju terena, enduro odnosno adrenalinski turizam predstavlja još jednu zanimljivu perspektivu za razvoj turizma u Jastrebarskom. Kao domaćin nekoliko međunarodno priznatih natjecanja, poput motocrossa, Jastrebarsko ima potencijal privući širi krug posjetitelja i sportaša. Investiranje u označavanje staza i postavljanje servisnih točaka ključno je za stvaranje ugodnog okruženja za enduro ljubitelje. Organizacija međunarodnih utrka dodatno bi podigla profil grada na sportsko-turističkoj sceni.

Jastrebarsko se također ističe kao popularna destinacija za paraglajding entuzijaste. Uz pravilnu infrastrukturu poput označenih uzletišta i sletišta te sigurnosnih mjera, poput meteoroloških stanica, grad bi mogao privući veći broj ljubitelja ovog zračnog sporta. S izgradnjom hotela Princess, te obnovom i modernizacijom hotela Jaska, Jastrebarsko je ušao u novu fazu razvoja turističke infrastrukture i time pojačao svoju turističku ponudu pružajući kvalitetan smještaj za posjetitelje koji su u potrazi za adrenalinskim doživljajima.

8. ZAKLJUČAK

U jugozapadnom smjeru od Zagreba, prostire se područje grada Jastrebarsko obuhvaćajući površinu od 630 četvornih kilometara. Oko 5500 stanovnika nastanjuje sam grad Jastrebarsko, dok se s općinama Klinča Sela, Pisarovina, Krašić i Žumberak te pripadajućim naseljima, ta brojka penje na oko 32.000.

Geografski položaj Jastrebarskog, povoljan po svom prirodnom rasporedu, potiče raznovrsne oblike turizma. Jastrebarsko, kao grad s pretežno ruralnim pejzažima, privlači pažnju turista zbog svoje bogate prirodne i kulturne baštine. Grad Jastrebarsko, svojom raznovrsnom turističkom i sportskom ponudom, postaje sve privlačnija destinacija koja okuplja posjetitelje iz različitih krajeva svijeta. Kroz uspješnu promociju i marketinške aktivnosti, posebno ističući veliki sportski događaj kao što je WRC, grad aktivno doprinosi razvoju turizma i jačanju gospodarstva na lokalnoj razini.

Paralelno, sport postaje sveprisutna društvena aktivnost, pružajući mogućnost svim građanima da sudjeluju i promiču zdrav način života. Izvanredni sportski rezultati hrvatskih sportaša na globalnoj razini inspiriraju mlade generacije i čine nas ponosnima na sportske talente koje grad Jastrebarsko proizvodi.

Kontinuirano se ulaže u razvoj sportske infrastrukture, potičući širok spektar sportskih aktivnosti među lokalnim stanovništvom i posjetiteljima. Njegova geografska raznolikost pruža idealne uvjete za različite oblike sportsko-rekreacijskog turizma, te se očekuje daljnji rast i razvoj ovog sektora. Izgradnja modernih sportskih objekata i stvaranje atraktivnih sportskih događaja dodatno će ojačati poziciju grada Jastrebarskog kao destinacije za ljubitelje sporta i turizma.

Nadalje, ponosimo se postignućima pojedinaca poput Matije Mačeka koji je osim sportaša, ujedno i nastavnik geografije u srednjoj školi Jastrebarsko, čiji je uspjeh na globalno poznatoj triatlon utrci Ironman u Calleli pored Barcelone simbol strasti, upornosti i predanosti. Utrka je sadržavala 4 kilometara plivanja, 180 kilometara bicikliranja i 42 kilometara trčanja. Njegova izvedba predstavlja inspiraciju za sve koji teže postizanju vrhunskih sportskih dostignuća i simbolizira duh zajednice koja podržava svoje članove u njihovim ambicijama.

Jastrebarsko nastavlja svoj dinamičan razvoj kao turistička i sportska destinacija, ističući se kao atraktivno mjesto za posjetitelje te kao središte sportskih dostignuća i inspiracije. Nastavak ulaganja u turizam i sport osigurat će prosperitet grada i zadovoljstvo njegovih građana i posjetitelja u godinama koje dolaze.

Grad Jastrebarsko je odnedavno dobio vrlo laskavu titulu, kojom se Jaskanci i Jaskanke posebno ponose, a to je: „Europski grad budućnosti.“

POPIS LITERATURE

KNJIGE

1. Andrijašević M., Kineziološka rekreacija, Zagreb, 2010.
2. Bartoluci M., Čavlek N., Turizam i sport – razvojni aspekti, Zagreb, 2007.
3. Bartoluci M., Ekonomski aspekti sporta i turizma, Zagreb, 1999.
4. Bartoluci M., Ekonomika i menadžment sporta, Zagreb, 2003.
5. Bartoluci M., Relac M., Turizam i sportska rekreacija, Zagreb, 1987.
6. Bartoluci M., Škorić, S., Menadžment sportskog i nautičkog turizma, Karlovac, 2009.
7. Cohen E., Who is a tourist?: A Conceptual Clarification, The sociological review, Vol. 2., 1974., br.4
8. Karača I., Jaskanska planinarska priča, Hrvatsko planinarsko društvo, Jastrebarsko, 2014.
9. Knezović D., Petrović M. i Todorović M., Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva, Obrazovanje za poduzetništvo, Zagreb, 2017.
10. Poglavarstvo grada Jastrebarsko, Jastrebarsko 1249.-1999., Jastrebarsko, 2001.
11. Vukonić B., Čavlek N., Riječnik turizma, Zagreb, 2001.

ČLANCI

1. Vreš G., Jastrebarsko kroz povijest, Jastrebarsko, 2000.

INTERNETSKE STRANICE

1. Atletski klub Jastreb 99, <https://akjastreb99.hr/o-nama/> (09.03.2024.)
2. Centar za kulturu Jastrebarsko, <https://www.czk-jastrebarsko.hr> (10.03.2024.)
3. Grad Jastrebarsko, <http://www.jastrebarsko.hr> (10.03.2024.)
4. Jaska danas, <https://www.jaskadanas.hr/> (10.03.2024.)

5. Jaska.hr, <https://jaska.hr/> (08.03.2024.)
6. Jaska danas, https://www.jastrebarsko.hr/posjetitelji/jaska_danas/dobro_dosli_u_jasku/ (10.03.2024.)
7. Putni kofer.hr, <https://putnikofer.hr/aktualnosti/ljeto-u-jaski/> (08.03.2024.)
8. Sportska zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.szgj.hr/> (10.03.2024.)
9. Sportska zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.szgj.hr/index.php/clanice/16-klub-koturasa-jastrebarsko> (08.03.2024.)
10. Sportska zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.szgj.hr/index.php/clanice/26-stolnoteniski-klub-jaska> (09.03.2024.)
11. Sportska zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.szgj.hr/index.php/clanice/17-kosarkaski-klub-jaska> (09.03.2024.)
12. Turistička zajednica grada Jastrebarskog, https://www.tzgj.hr/hr/turisticka_zajednica_grada_jastrebarskog/podaci_o_tzgj.html (10.03.2024.)
13. Turistička zajednica grada Jastrebarskog, <https://www.tzgj.hr/> (10.03.2024.)
14. Turistička zajednica grada Jastrebarskog, https://www.tzgj.hr/hr/sto_raditi.html (10.03.2024.)
15. Turistička zajednica Zagrebačke županije, <http://www.tzzz.hr> (09.03.2024.)
16. WRC Croatia Rally 2024, <https://rally-croatia.com/en/> (10.03.2024.)
17. Žumberak trail, <https://zumberaktrail.com/> (10.03.2024.)

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1. Grad Jastrebarsko.....	str. 11
Slika 2. Jastreb.....	str. 11
Slika 3. Grad Jastrebarsko 1980.....	str. 12
Slika 4. Dvorac Erdody.....	str. 12

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1. Faktori razvoja turizma i sporta.....	str. 8
Tablica 2. Sportski klubovi i sportski događaji.....	str. 28
Tablica 3. Infrastruktura sportskih kapaciteta.....	str. 32
Grafikon 1. Prikaz domaćih i stranih posjetitelja.....	str. 33